

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นโยบายที่จะปรับเปลี่ยนมหาวิทยาลัยของรัฐให้พ้นจากความเป็นราชการ ไปสู่มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ผลที่จะตามมาจากการปฏิรูปการเงินเพื่อการอุดมศึกษา คือ รัฐเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ลงมือจัดการศึกษา (provider of education service) เป็นหลัก มาเป็นผู้สนับสนุน (promoter) ผู้กำกับดูแล (regulator) และผู้กำหนดนโยบายการอุดมศึกษา (policy maker) เป็นหลัก (มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2547) ดังนั้นสิ่งที่มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐต้องยอมรับประการหนึ่งคือ รัฐบาลจะจัดสรรงบประมาณแก่มหาวิทยาลัยน้อยลง ดังนั้นเพื่อให้มหาวิทยาลัยสามารถรักษาประสิทธิภาพการจัดการศึกษาไว้ได้ กลไกทางการเงินจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำมาใช้ โดยผู้เรียนจะต้องมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นให้ได้สัดส่วนกับประโยชน์ส่วนบุคคลที่ผู้เรียนได้รับ

จากการศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้นมีแนวคิดที่ว่า ผู้เรียนอยู่ในสถานภาพเป็นผู้แสวงหาผลประโยชน์และความก้าวหน้าของปัจเจกชน เพื่อเพิ่มโอกาสให้ตนเองได้มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ได้รับการยอมรับในสังคมมากขึ้น ดังนั้นการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาจะเป็นการสะท้อนความคุ้มค่าจากสิ่งที่คุณเรียนคาดหวังจะได้รับเมื่อสำเร็จการศึกษา เช่น สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานตามที่ตนเองต้องการ สามารถนำความรู้ประยุกต์ใช้กับการเปลี่ยนแปลงในสภาวะโลกปัจจุบัน ดังนั้นสถาบันการศึกษาจะต้องสนองต่อความต้องการของผู้เรียนมากขึ้น เช่น การกำหนดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม การสร้างสาขาวิชาและยุบเลิกวิชาที่มีความซ้ำซ้อน การส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตสื่อสารสนเทศเพื่อการศึกษา

การปฏิรูประบบการศึกษาภายใต้ระบบงบประมาณที่เน้นผลงาน (performance-based budgeting) จะต้องสะท้อนความพอเพียงของเงินที่ทำให้เกิดผลผลิตและผลลัพธ์ ตลอดจนแสดงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของเงินได้ต้องมีความเชื่อมโยงกับสมรรถนะบุคคลและผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพ นั่นคือค่าลงทะเบียนเรียนต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาที่ผู้เรียนคาดหวังจะได้รับ ถ้าไม่มีความสมดุลระหว่างกันสุดท้ายก็จะมีคนเรียน ดังนั้นสถาบันการศึกษาต้องพยายามสร้างมาตรฐาน เสริมคุณภาพ เพิ่มจุดแข็งหรือการค้นหาความเป็นเอกลักษณ์ เพื่อเป็นจุดขายของสถาบันการศึกษา อันจะเป็นการตอบสนองความต้องการของผู้ศึกษาอย่างแท้จริง

ในการวิจัยนี้จะเป็นการศึกษาความต้องการของนิสิต ด้านคุณภาพการศึกษาที่พึงประสงค์ ภายใต้เงื่อนไขค่าลงทะเบียนที่จ่ายเพื่อเป็นการลงทุนสำหรับการศึกษา (Manski, 1992) ผลที่ได้รับจากการวิจัยจะทำให้ทราบปัจจัยทางด้านคุณภาพการศึกษาที่มีผลต่อการลงทะเบียนเรียน ความเต็ม

ใจที่จะจ่ายของนิสิตเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะคุณภาพการศึกษาในแต่ละระดับ ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางพัฒนาระบบข้อมูลและเทคโนโลยี สารสนเทศด้านกำลังคน ด้านผลผลิต กิจกรรม ขั้นตอน และค่าใช้จ่าย เพื่อการคำนวณต้นทุนผลผลิต ต้นทุนกิจกรรม ซึ่งจะเป็นสารสนเทศสำคัญในการปรับปรุงกระบวนการทำงานที่จะทำให้ผลผลิตมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางการศึกษา

1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

วัตถุประสงค์หลักจากการศึกษาในครั้งนี้เพื่อประเมินความเต็มใจจ่ายของนิสิตเพื่อคุณภาพการศึกษาที่ดีขึ้น ในกรณีศึกษามหาวิทยาลัยทักษิณ ซึ่งประกอบไปด้วยจุดประสงค์ ย่อย ๆ คือ

1. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อค่าลงทะเบียนของนิสิตมหาวิทยาลัยทักษิณ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา ระดับการศึกษา และวิทยาเขต
2. ประเมินความเต็มใจจ่ายที่เกิดขึ้นจากการจัดการด้านการศึกษาที่มีคุณภาพที่แตกต่างกัน
3. ประเมินผลประโยชน์ส่วนเพิ่มที่จะได้รับจากการจัดการด้านการศึกษาที่มีคุณภาพดีขึ้น

1.3 ขอบเขตของงานวิจัย

การศึกษาวิจัยประเมินมูลค่าทางการเงินต่อคุณภาพการศึกษาจากค่าธรรมเนียมลงทะเบียน เรียน กรณีศึกษามหาวิทยาลัยทักษิณ ประกอบด้วยขอบเขตการศึกษาดังนี้

1.3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษาในพื้นที่มหาวิทยาลัยทักษิณ ครอบคลุมนิสิตทุกสาขาวิชาเอก ทั้งระดับปริญญาตรี และปริญญาโท วิทยาเขตสงขลาและพัทลุง

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหาประกอบด้วย การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อค่าลงทะเบียน การประเมินความเต็มใจจ่าย และการประเมินผลประโยชน์ส่วนเพิ่มที่ได้รับจากการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพดีขึ้นของนิสิตมหาวิทยาลัยทักษิณ

1.3.4 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิต มหาวิทยาลัยที่สังกัด 8 คณะ ประกอบด้วย คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะเทคโนโลยีและการพัฒนาชุมชน และคณะ

วิทยาการสุขภาพและการกีฬา และ 1 หน่วยงาน คือ บัณฑิตวิทยาลัย รวมทั้งสิ้นจำนวน 10,432 คน (ระบบงานบริการการศึกษา, 2553)

2) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้จะทำการสุ่มตัวอย่างจากนิสิต นักศึกษามหาวิทยาลัยที่สังกัด 8 คณะ และ 1 หน่วยงาน จำนวน 400 คน โดยความคลาดเคลื่อนในการสุ่มร้อยละ 5 และระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 อาศัยการสุ่มแบบสัดส่วนตามคณะและหน่วยงาน

1.3.5 ระยะเวลาการดำเนินงานวิจัย

ระยะเวลาทำการวิจัย และแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย ทั้งสิ้นรวม 8 เดือน รายละเอียดดังตาราง 1.1

ตาราง 1.1 แผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย

การดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ (เดือน)							
	1	2	3	4	5	6	7	8
1.การทบทวนวรรณกรรม/สารสนเทศ ที่เกี่ยวข้อง								
2.การพัฒนาแบบสอบถาม								
3. การอภิปรายกลุ่มย่อย								
4. การสัมภาษณ์ตัวต่อตัว								
5. การ pre-test								
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล								
7. การประมวลผล								
8. การวิเคราะห์ข้อมูล								
9. การจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์								

1.4 ประโยชน์ที่ได้จากงานวิจัย

1.4.1 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ เช่น การเผยแพร่ในวารสาร จดลิตธิบัตร ฯลฯ และหน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

สามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยมาพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งสามารถนำแนวทางดังกล่าวมาวางแผน กำหนดกลยุทธ์ ด้านเทคโนโลยี สารสนเทศด้านกำลังคน ด้านผลผลิต กิจกรรม ขั้นตอนและค่าใช้จ่าย เพื่อการคำนวณ ต้นทุนผลผลิต ต้นทุนกิจกรรมในการปรับปรุงกระบวนการทำงานที่จะทำให้ผลผลิตมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

1.4.2 แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย

เป็นประโยชน์โดยตรงต่อมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อจะได้กำหนดนโยบาย กลยุทธ์ และส่งเสริมให้เกิดการจัดการด้านมาตรฐานการศึกษาให้ตรงกับความต้องการของผู้ศึกษา อันจะเป็นผลดีต่อแนวทางการปฏิบัติ สำหรับมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และเพื่อให้มหาวิทยาลัยสามารถแข่งขันกับมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ได้ อีกทั้งยังสามารถใช้ผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการศึกษาให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

ความจำเป็นต้องจ่าย คือ ค่าธรรมเนียมลงทะเบียนเรียนต่อภาคการเรียนปกติที่จ่ายไปแล้ว ในปัจจุบัน ของนิสิตมหาวิทยาลัยทักษิณ เทียบกับความพึงพอใจต่อคุณภาพการศึกษาที่นิสิตได้รับ ในปัจจุบัน

ความยินดีจ่าย คือ ค่าธรรมเนียมลงทะเบียนเรียนต่อภาคการเรียนปกติที่เต็มใจจะจ่าย ของนิสิตมหาวิทยาลัยทักษิณ เทียบกับความพึงพอใจต่อคุณภาพการศึกษาที่นิสิตได้รับในปัจจุบัน

ความเต็มใจที่จะจ่าย คือ ค่าธรรมเนียมลงทะเบียนเรียนต่อภาคการเรียนปกติที่เต็มใจจะจ่าย ของนิสิตมหาวิทยาลัยทักษิณ เทียบกับความต้องการต่อคุณภาพการศึกษาที่นิสิตได้รับในอนาคต

คุณภาพการศึกษา คือ พิจารณาด้านการเรียนการสอน ด้านส่งเสริมการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมพัฒนานิสิตนักศึกษา ด้านการวิจัย ด้านการบริการทางวิชาการแก่สังคม ด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม ด้านการเงินและงบประมาณ ด้านบัณฑิตที่ได้ออกมา และด้านความเป็นนานาชาติ